N:o 9/1945.

STORA UTSKOTTETS betänkande N:o 9/1945 med anledning av landskapsnämndens framställning till Ålands landsting med förslag till landskapslag om den allmänna läkarvården i landskapet Åland.

Landstinget, som i ärendet fått mottaga lagutskottets betänkande N:o 7/1945, har däröver inbegärt stora utskottets utlåtande.

Stora utskottet har genomgått ifrågavarande lagförslag samt därvid omfattat lagutskottets betänkande och får därför vördsamt föreslå

att landstinget ville antaga bifogade lagförslag.

Mariehamn den 28 februari 1945.

På stora utskottets vägnar:

Carl Bengtz

Närvarande i utskottet: ordföranden Bengtz samt ledamöterna Bertell, Holmqvist, Larson, Nordström, Olofsson, Påvals och Wilén samt suppleanten Husell.

L a n d s k a p s l a g

om den allmänna läkarvården i landskapet Åland.

I enlighet med Ålands landstings beslut stadgas.

I kap.

Organisationen av läkarvården.

1 §.

Hälso- och sjukvården inom landskapet Åland står under landskapsnämndens förvaltning och tillsyn, såvitt härtill hörande förvaltningsangelägenheter icke enligt gällande lagar och författningar ankomma å medicinalstyrelsens eller länsstyrelsens handläggning.

För läkarvården på Åland skall finnas en landskapsläkare, en distriktsläkare för de östra skärgårdskommunernas behov, en stadsläkare för Marieharnns stad ävensom nödigt antal kommunalläkare.

2 §.

Landskapsläkaren, som utnämnes av statsrådet i härför stadgad ordning, är direkt underordnad medicinalstyrelsen och länsstyrelsen.

Distriktsläkaren och kommunalläkarna underlyda i sin tjänsteverksamhet landskapsnämnden, dock så, att dessa tjänsteläkare vid fullgörandet av statsmedicinska uppgifter äro skyldiga att ställa sig till efterrättelse av medicinalstyrelsen, länsstyrelsen och landskapsläkaren meddelade påbud, föreskrifter och anvisningar.

Stadsläkaren underlyder i sin tjänsteverksamhet landskapsnämnden såvitt angår de förvaltningsuppgifter, som hänföras till landskapets behörighetsområde. I övrigt gäller om stadsläkarens tjänsteställning vad om stadsläkare i riket är stadgat.

II kap.

Landskapsläkaren.

3 §.

Landskapsläkaren i hans egenskap av organ för statens förvaltningsuppgifter rörande hälso- och sjukvården på Åland äger:

1) att noga iakttaga förhållanden, som inverka på befolkningens hälsotillstånd, vidtaga åtgärder för främjande av den allmänna hälsovården samt övervaka efterlevnaden av meddelade föreskrifter angående den allmänna hälso- och sjukvården;

2) att inom de i lag angivna behörighetsgränserna hava tillsyn över den verksamhet, som utövas av underlydande distrikts-, stads- och kommunalläkare, skol- och tuberkulosläkare, kommunala sjuk- och hälsosystrar samt barnmorskor ävensom övrig inom hälso- och sjukvården anställd personal;

3) att jämte landskapsnämnden utöva uppsikt över av kommuner, sammanslutningar av kommuner, föreningar, stiftelser, anstalter eller enskilda personer upprätthållna sjukvårds-, vård-, undervisnings-, uppfostrings- och övriga sådana inrättningar;

4) att biträda landskapsnämnden vid övervakandet av att landskapsbidrag, som beviljats för hälso- och sjukvårdsändamål, användes på föreskrivet sätt och att därvid fästade villkor noggrant iakttagas; samt

5) att vid behov samarbeta med länsförvaltningen, kommunernas hälsovårdsmyndigheter och med organisationer, verksamma på hälsovårdens område.

Landskapsläkaren, som äger fullgöra de åligganden, vilka enligt de i riket gällande lagar, förordningar och instruktioner å honom ankomma, åligger därjämte på anhållan såsom sakkunnig biträda landskapsnämnden vid behandlingen av sådana angelägenheter rörande hälso- och sjukvården på Åland, som enligt vad härom är stadgat höra till landskapets behörighetsområde.

Beträffande landskapsläkarens tjänstgöringsort och tjänsteställning samt avlöningsförhållanden är stadgat i den för riket utfärdade lagen om den allmänna läkarvården och därtill anslutna förordning.

Intill dess landskapsläkartjänsten blivit besatt, handhar provinsialläkaren de på landskapsläkaren ankommande göromålen.

III kap.

Distriktsläkaren.

4 §.

Distriktsläkare utnämnes av landskapsnämnden i samråd med medicinalstyrelsen efter det tjänsten på landskapsnämndens åtgärd varit anslagen ledig att ansökas inom trettio dagar.

Vid tjänstens besättande skall särskild uppmärksamhet fästas vid avlagda kunskapsprov, eljest ådagalagd skicklighet och arten av föregående tjänstgöring.

Så snart distriktsläkare efter utnämningen tillträtt tjänsten, skall han ofördröjligen göra anmälan härom hos medicinalstyrelsen, länsstyrelsen och landskapsläkaren.

5 §.

Distriktsläkarens tjänstgöringsområde utgöres av Kumlinge, Brändö, Sottungs, Kökar och Föglö kommuner. Hans stationsort bestämmes av landskapsnämnden.

Distriktsläkaren är skyldig att underkasta sig den omläggning av tjänstegöromålen, som föranledes av en ökning eller minskning av tjänstgöringsområdet.

För distriktsläkaren skall, i den mån anslag för ändamålet finnes i landskapets utgiftsstat upptaget, anordnas tjänstebostad jämte mottagningslokal.

6 §.

Distriktsläkaren åligger:

1) att inom sitt tjänstgöringsområde utöva närmaste inseendet över den allmänna hälso- och sjukvården samt verka för dess främjande och vaka över efterlevnaden av de i ämnet gällande föreskrifterna;

2) att mot fastställd ersättning biträda uppbådsmyndigheterna vid besiktning av värnpliktiga;

3) att lämna läkarhjälp åt sökande såväl vid regelbunden mottagning som ock vid behov genom besök hos de sjuka;

4) att i ärenden, som röra allmän hälso- och sjukvård, med upplysningar och utlåtanden tillhandagå medicinalstyrelsen, landskapsnämnden, länsstyrelsen, landskapsläkaren och annan myndighet ävensom med rådgivning de kommunala myndigheterna och allmänheten;

5) att enligt gällande bestämmelser utföra på skolläkare vid folkskolor ankommande åligganden;

6) att övervaka inom distriktet verksamma hälsosystrars, sjuksköterskors samt barnmorskors verksamhet;

7) att inom distriktet biträda landskapsläkaren med avseende å vaccinationen, vården av sinnessjuka och visitation av apotek;

8) att, då apotekare i distriktet avlidit, försatts i konkurs eller apoteksrörelsen ej handhaves på behörigt sätt, utan dröjsmål härom anmäla hos landskapsläkaren;

9) att, med iakttagande av vad i dessa avseenden för landskapsläkare är gällande, inom distriktet verkställa rättsmedicinska förrättningar och undersökningar, medikolegala obduktioner dock endast efter särskilt förordnande, i det fall, att landskapsläkaren har förhinder och förrättningen ej tål uppskov;

10) att inom distriktet fullgöra de åligganden med avseende å förebyggande av smittsamma sjukdomar och könssjukdomar, som, enligt vad här nedan är stadgat, å kommunalläkare ankomma;

11) att verkställa sådana inspektioner, besiktningar och övriga förrättningar, som på landskapsnämndens, medicinalstyrelsens eller landskapsläkares förordnande skola av honom utföras;

12) att taga kännedom om hälsovårdsförhållandena inom distriktet samt i sådant avseende göra sig förtrogen med befolkningens levnadsvillkor och näring, seder och fördomar, bostadsförhållanden och avträden, vattenförsörjning, handeln med och fördelningen av livsmedel och användningen av njutningsmedel, barnens kroppsliga och andliga vård och fostran samt andra

omständigheter, som kunna hava inflytande på det allmänna hälsotillståndet, ävensom att övervaka iakttagandet av härutinnan utfärdade föreskrifter;

13) att efter särskilt förordnande och mot skild ersättning tjänstgöra såsom läkare vid distriktets sjukstuga;

14) att enligt av medicinalstyrelsen meddelade närmare anvisningar och uppgjorda formulär utarbeta och inom tid, som av landskapsnämnden bestämmes, till landskapsnämnden och landskapsläkaren insända berättelse för nästföregående år jämte av sjuksköterskor och hälsovårdssystrar samt barnmorskor avgivna berättelser, så ock övriga föreskrivna uppgifter och rapporter;

15) att registrera ingångna tjänsteskrivelser och övriga handlingar samt föra konceptbok över utgående tjänstebrev och expeditioner;

16) att i distriktsläkararkivet omsorgsfullt ordna, förvara och förteckna i punkt 15 nämnda handlingar och vid avgång från tjänsten efter inventering, som verkställes genom landskapsläkarens försorg, överlämna arkivet till sin efterträdare, eller annan av landskapsnämnden förordnad person; samt

17) att i sin tjänsteverksamhet iakttaga av landskapsnämnden, medicinalstyrelsen och vederbörande landskapsläkare i stöd av gällande lag och förordningar meddelade föreskrifter.

Distriktsläkaren åligger jämväl i övrigt att inom det honom anvisade tjänstgöringsområdet ombesörja kommunalläkare åliggande göromål och därvid i tillämpliga delar ställa sig till efterrättelse vad i denna landskapslag finnes föreskrivet för kommunalläkare.

7 §.

Distriktsläkaren är skyldig att lämna all läkarhjälp avgiftsfritt åt personer, som av kommun, hörande till distriktet, erhålla varaktig fattigvård.

Distriktsläkaren vare berättigad att av kommunerna erhålla ersättning för honom tillhöriga läkemedel och förbandsmaterial, som av honom använts för vården av i 1 mom. nämnda personer, samt för intyg, som av kommunalmyndigheterna äskats.

Företager distriktsläkaren resa till i 1 mom. nämnd sjuk, är han, där sådant kan ske utan menligt uppskov för den sjuke, berättigad att innan resan anträdes fordra vederbörande kommunala myndighets förbindelse att ersätta resekostnaderna enligt gällande resereglemente.

8 §.

Distriktsläkaren bör årligen på lämpligt sätt kungöra, vilken tid på dygnet han säkrast kan träffas i sitt hemvist samt såvitt möjligt vidtaga åt-

gärd om, att där erhålles underrättelse om var och när han kan träffas.

9 §.

Distriktsläkare, som varit i landskapets tjänst minst ett år, äger årligen åtnjuta semester under en månad i ett sammanhang eller med avbrott. Semesterledighet beviljas av landskapsnämnden.

Angående beviljande av tjänstledighet är särskilt stadgat.

Erfordras vikarie för distriktsläkaren eller är befattningen ledig, äger landskapsnämnden i samråd med medicinalstyrelsen förordna lämplig person att uppehålla tjänsten.

10 §.

För meddelande av enskild sjukvård bör distriktsläkaren å tider, varom på förhand kungjorts, företaga resor till olika delar av distriktet i enlighet med av landskapsnämnden i sådant avseende meddelade närmare bestämmelser och anvisningar.

11 §.

För tjänsteresa, som enligt lag och författningar eller på grund av myndighets förordnande eller anhållan skall av distriktsläkaren företagas, tillkommer honom resekostnadsersättning och dagtraktamente enligt gällande resereglementen.

För regelbundna av landskapsnämnden förordnade mottagningsresor erlägges åt distriktsläkaren endast de verkliga skjutskostnaderna.

Angående arvode och ersättning för rättsmedicinsk undersökning är särskilt stadgat.

12 §.

För enskild läkarvård och på enskild begäran meddelade intyg gottgöres distriktsläkaren efter överenskommelse med vederbörande.

13 §.

Vad ovan är sagt äge motsvarande tillämpning därest ny distriktsläkartjänst av landskapsförvaltningen inrättas.

IV kap.

Stadsläkaren.

14 §.

I Mariehamns stad skall finnas stadsläkare. Dennes tjänstgöringsområde kan utsträckas jämväl till den eller de närliggande kommuner, vilka med staden sammanslutit sig för upprätthållande av gemensam läkartjänst.

15 §.

Stadsläkartjänsten anslås av magistraten ledig att ansökas inom trettio dagar genom offentlig kungörelse, som bör fästas å kommunens anslagstavla och offentliggöras i två tidningar, av vilka den ena utkommer å orten och den andra i huvudstaden, och bör i tillkännagivandet jämväl finnas uppgift å de tjänsten åtföljande löneförmånerna. Efter ansökningstidens utgång inforrar magistraten hälsovårdsnämndens yttrande i ärendet och överlämnar detsamma till stadsfullmäktige, som äga att bland kompetenta sökande förrätta valet. Sedan valet vunnit laga kraft insändas handlingarna genom landskapsnämnden till medicinalstyrelsen i det syfte, varom stadgas i 2 § 2 mom. av den i riket gällande lagen om den allmänna läkarvården.

Då stadsläkartjänsten blir ledig, äger magistraten efter framställning av hälsovårdsnämnden förordna vikarie och tillika underrätta medicinalstyrelsen samt ofördröjligen anslå tjänsten ledig att sökas, om ej medicinalstyrelsen på magistratens framställning annorlunda förordnar.

16 §.

Då stadsläkaren träder i tjänstgöring, från sin befattning avgår eller erhåller tjänstledighet, skall hälsovårdsnämnden därom göra anmälan hos landskapsläkaren.

17 §.

Stadsläkaren äger närmast utöva tillsyn över den allmänna hälso- och sjukvården inom sitt tjänstgöringsområde samt ägna sorgfällig uppmärksamhet åt de omständigheter, som kunna inverka på områdets sanitära förhållanden, såsom bostäder, fabriker, hantverkerier, renhållning, vattenförsörjning, handeln med närings- och njutningsmedel samt barnens kroppsliga och andliga vård och fostran. Likaså äger han övervaka iakttagandet av de i nämnda avseenden utfärdade föreskrifterna.

Å stadsläkaren ankommer därjämte att lämna sjukvård åt stadens invånare, och skall han vid utövning av sin befattning ställa sig till efterrättelse ej mindre gällande stadganden angående den allmänna hälso- och sjukvården än även för stadsläkaren utfärdad särskild instruktion.

Stadsläkaren är skyldig att, mot fastställd ersättning, efter särskilt förordnande inom sitt tjänstgöringsområde verkställa rättsmedicinska besiktningar och undersökningar, dock så, att förrättande av medikolegala obduktioner icke ankommer på stadsläkare.

18 §.

Utsträckes stadsläkarens verksamhetsområde till närliggande landskommu-

Stadsläkartjänsten anslås av stadsfullmäktige ledig att ansökas inom trettio dagar genom offentlig kungörelse, som bör fästas å kommunens anslagstavla och offentliggöras i två tidningar, av vilka den ena utkommer å orten och den andra i huvudstaden, och bör i tillkännagivandet jämväl finnas upptagit å de tjänsten åtföljande löneförmånerna. Efter ansökningstidens utgång infordra stadsfullmäktige hälsovårdsnämndens yttrande i ärendet. Stadsfullmäktige äga därefter att bland kompetenta sökande förrätta valet. Sedan valet vunnit laga kraft insändas handlingarna genom landskapsnämnden till medicinalstyrelsen i det syfte, varom stadgas i 2 § 2 mom. av den i riket gällande lagen om den allmänna läkarvården.

Då stadsläkartjänsten blir ledig, äga stadsfullmäktige efter framställning av hälsovårdsnämnden förordna vikarie och tillika underrätta medicinalstyrelsen samt ofördröjligen anslå tjänsten ledig att sökas, om ej medicinalstyrelsen på stadsfullmäktiges framställning annorlunda förordnar.

16 §.

Då stadsläkaren träder i tjänstgöring, från sin befattning avgår eller erhåller tjänstledighet, skall hälsovårdsnämnden därom göra anmälan hos landskapsläkaren.

17 §.

Stadsläkaren äger närmast utöva tillsyn över den allmänna hälso- och sjukvården inom sitt tjänstgöringsområde samt ägna sorgfällig uppmärksamhet åt de omständigheter, som kunna inverka på områdets sanitära förhållanden, såsom bostäder, fabriker, hantverkerier, renhållning, vattenförsörjning, handeln med närings- och njutningsmedel samt barnens kroppsliga och andliga vård och fostran. Likaså äger han övervaka iakttagandet av de i nämnda avseenden utfärdade föreskrifterna.

Å stadsläkaren ankommer därjämte att lämna sjukvård åt stadens invånare, och skall han vid utövning av sin befattning ställa sig till efterrättelse ej mindre gällande stadganden angående den allmänna hälso- och sjukvården än även för stadsläkaren utfärdad särskild instruktion.

Stadsläkaren är skyldig att, mot fastställd ersättning, efter särskilt förordnande inom sitt tjänstgöringsområde verkställa rättsmedicinska besiktningar och undersökningar, dock så, att förrättande av medikolegala obduktioner icke ankommer på stadsläkare.

18 §.

Utsträckes stadsläkarens verksamhetsområde till närliggande landskommu-

ner, med vilka staden sammanslutit sig för upprätthållande av gemensam läkartjänst, skola de för handhavande av den allmänna läkar-, hälso- och sjukvården å landsbygden gällande bestämmelserna för denna del av området lända till efterrättelse i fråga om stadsläkarens tjänsteutövning.

19 §.

Där inom området för stadsläkarens verksamhet fel, försummelse eller missförhållanden av honom iakttagas, bör han söka få rättelse till stånd eller ock, då synnerliga skäl föreligga, anmäla förhållandet hos hälsovårdsnämnden eller stadsfullmäktige för behörig åtgärd.

Vid utövning av sin verksamhet är stadsläkaren berättigad att av vederbörande myndigheter erhålla den handräckning gällande stadganden medgiva.

20 §.

Angående stadsläkarens skyldigheter i fråga om motarbetande av smittsamma sjukdomar, förebyggande och bekämpande av könssjukdomar, vården av sinnessjuka samt handhavande av vaccinationen, gäller vad därom finnes särskilt stadgat.

21 §.

Stadsläkaren har inseende över de inom staden verksamma hälsosystrar, sjuksköterskor och barnmorskor, samt andra personer i reglementering underkastade hälso- och sjukvårdsbefattningar.

22 §.

I händelse apotekare avlidit eller försatts i konkurs eller apoteks-rörelse ej handhaves på behörigt sätt, åligger det stadsläkaren att ofördröjligen härom göra anmälan hos landskapsläkaren.

23 §.

Om stadsläkarens rätt att åtnjuta ersättning ur statsmedel för av honom verkställda rättsmedicinskundersökning är särskilt stadgat.

24 §.

Stadsläkaren skall årligen inom tid, som av medicinalstyrelsen bestämmes, till landskapsnämnden och landskapsläkaren insända berättelse för nästföregående år i enlighet med av medicinalstyrelsen för sådan berättelse fastställt formulär.

25 §.

För enskild läkarvård gottgöres stadsläkaren efter överenskommelse med vederbörande.

Angående stadsläkarens skyldigheter beträffande fattigvården och läkar-

hjälp åt meddllösa skall stadgas i instruktionen.

26 §.

Förslag till särskild instruktion för stadsläkaren skall upprättas av hälsovårdsnämnden och av denna insändas till stadsfullmäktige i och för prövning och godkännande. Det av stadsfullmäktige antagna förslaget skall sedermera, så snart fullmäktiges beslut vunnit laga kraft, av landskapsnämnden jämte eget yttrande insändas till medicinalstyrelsen i avseende å fastställelse.

Uti instruktionen böra upptagas närmare föreskrifter angående stadsläkarens rättigheter och skyldigheter, bl.a. angående:

a) tjänsteförhållandet mellan stadsläkaren och övriga i stadens tjänst anställda läkare;

b) stadsläkarens befattning med den kommunala sjukhusförvaltningen, där denna icke uppdragits åt särskild myndighet;

c) stadsläkarens skyldighet att uppehålla läkarbefattning vid kommunal sjukvårdsinrättning och därför utgående arvode samt att handhava på skolläkare vid folkskolorna ankommande åligganden ävensom att utöva tillsyn över vissa kommunala anstalter och myndigheter, som betjäna den allmänna hälsovården;

d) stadsläkarens skyldigheter beträffande polis- och brandväsendet samt fattigvården, såvida för ändamålet ej kan förordnas särskild läkare, samt därför utgående ersättning;

e) stadsläkarens åligganden såsom chef för den under hälsovårdsnämnden lydande personalen;

f) stadsläkarens skyldigheter beträffande byggnadskontrollen;

g) stadsläkarens dagliga arbetstid och mottagningar;

h) stadsläkaren tillkommande semester och ordningen för beviljande av tjänstledighet åt honom samt avlönande av vikarie;

i) villkoren för åtnjutande av läkarvård och läkemedel på stadens bekostnad samt rekvisition av läkemedel och sjukvårdsförnödenheter, som skola betalas av staden;

k) stadsläkarens skyldighet att underkasta sig de förändringar med avseende å hans tjänsteåligganden, som kunna bliva i vederbörlig ordning påbjudna;

l) stadsläkarens skyldighet att utfärda tjänsteintyg åt enskilda, befattningshavare och myndigheter samt därför utgående ersättning;

m) stadsläkarens åligganden beträffande vården av tjänstearkivet och handhavandet av kansligöromålen;

n) stadsläkarens skyldighet att i övrigt övervaka efterlevnaden av de för den allmänna hälso- och sjukvården meddelade föreskrifterna; samt

o) andra omständigheter, som befinnas nödiga.

V kap.

Kommunalläkare.

27 §.

Landskommun, som ej tillhör distriktsläkarens tjänstgöringsområde, är skyldig att antingen ensam eller tillsammans med andra kommuner upprätthålla kommunalläkartjänst.

28 §.

Kommunalläkare skall vara bosatt inom tjänstgöringsområdet, såvida icke landskapsnämnden, på därom gjord anhållan och efter hörande av såväl vederbörande kommun eller sammanslutning av kommuner som medicinalstyrelsen, annorlunda bestämmer.

29 §.

Kommunalläkartjänst anslås av kommunalnämnden genom offentlig kungörelse, som fästes å kommuns anslagstavla och offentliggöres i minst tvenne tidningar, av vilka den ena utkommer i landskapet och den andra i huvudstaden, ledig att ansökas inom trettio dagar och bör i tillkännagivandet jämväl lämnas uppgift å de tjänsten åtföljande löneförmånerna. Efter ansökningstidens utgång insänder kommunalnämnden inkomna ansökningar jämte hälsovårdsnämndens och eget yttrande till kommunalfullmäktige, som häreftter äga att bland kompetenta sökande förrätta valet. Sedan valet vunnit laga kraft insändas handlingarna till landskapsnämnden, å vilken det ankommer att efter det medicinalstyrelsens yttrande infordrats, till tjänsten förordna den valde. Om utfärdat förordnande skall medicinalstyrelsen underrättas.

Befinnes den valda, oaktat han är legitimerad läkare, icke vara för tjänsten lämplig eller är han med hänsyn till avlagda kunskapsprov, eljest ådagalagd skicklighet och tidigare tjänsteverksamhet sina medsökande väsentligen underlägsen, vare landskapsnämnden berättigad förordna att nytt val skall förrättas. I det fall, att ej heller bland övriga sökande finnes för tjänsten lämplig person, är landskapsnämnden berättigad förordna, att tjänsten ånyo skall anslås ledig.

Då kommunalläkartjänst blir ledig, skall kommunalnämnden anställa vikarie samt hos landskapsnämnden anhålla om förordnande för denne och utan dröjsmål vidtaga åtgärder för tjänstens besättande, där ej landskapsnämnden efter medicinalstyrelsens hörande på kommunalnämndens framställning annorlunda besluter. Innan förordnande om vikarie utfärdas, bör medicinalstyrelsens yttrande av landskapsnämnden infordras.

30 §.

Kommunalläkarens tjänstgöringsområde utgöres av den kommun, som inrättat kommunalläkartjänsten.

31 §.

Vad ovan i 29 och 30 §§ samt nedan i 36 § är stadgat, äge motsvarande tillämpning i det fall, att flere kommuner sammanslutit sig för upprätthållande av kommunalläkartjänst, dock sålunda, att ärendet handlägges såsom om samarbete mellan kommuner är stadgat.

32 §.

Då kommunalläkare träder i tjänstgöring, avgår från sin befattning eller erhåller tjänstledighet, skall han därom göra anmälan hos landskapsläkaren.

33 §.

I sin tjänsteutövning äger kommunalläkare ställa sig till efterrättelse ej mindre gällande bestämmelser angående den allmänna hälso- och sjukvården än även för ortens kommunalläkare utfärdad särskild instruktion.

34 §.

Inom sitt tjänstgöringsområde åligger det kommunalläkaren att utöva nämnaste inseendet över den allmänna hälso- och sjukvården samt verka för dess främjande. I anslutning härtill äger kommunalläkaren, då sådant är lämpligt, i samråd med de kommunala myndigheterna:

1) att ägna sorgfällig uppmärksamhet åt de omständigheter, som kunna inverka på områdets sanitära förhållanden samt i sådant avseende förskaffa sig kännedom bl.a. om distriktets naturbeskaffenhet, befolkningens levnadssätt och näring, seder och fördomar, bostadsförhållanden och avträden, vattenförsörjning, handeln med och fördelningen av livsmedel, användningen av njutningsmedel, barnens kroppsliga och andliga vård och fostran ävensom att övervaka iakttagandet av de i nämnda avseenden utfärdade föreskrifterna;

2) att i ärenden, som röra den allmänna hälso- och sjukvården, tillhandagå vederbörande kommunala myndigheter och allmänheten med råd och upplysningar samt att mot särskild ersättning handhava läkarbefattningen vid den

kommunala rådgivningsbyrån för mödra- och barnavård, där för densamma särskild läkare icke finnes förordnad;

3) att tillhandagå allmänheten med läkarvård såväl i sitt hemvist som, där så erfordras, genom besök hos insjuknad person;

4) att enligt gällande bestämmelser handhava på skolläkare vid folkskolorna ankommande åligganden, där ej för ändamålet särskild läkare tillsatts;

5) att, därest med vederbörande kommunala myndigheter särskilt träffats överenskommelse, företaga resor med regelbundna mottagningar även till andra delar inom distriktet;

6) att där utbrott av allmänfarlig smittsam sjukdom kan förutses, i samråd med hälsovårdsnämnden i god tid vidtaga tjänliga åtgärder till sjukdomens förebyggande;

7) att där farsot av allmänfarlig art hotar, omedelbart avresa till den smittade platsen och meddela föreskrifter rörande de åtgärder, vilka till förekommande av sjukdomens spridning böra vidtagas samt anordningar rörande vården av de sjuka;

8) att jämväl därefter under farsotens fortgång, så ofta förhållandena sådant fordra, besöka den smittade orten samt giva hälsovårdsnämnden upplysningar och råd till förebyggande av farsotens spridning;

9) att rörande utbrott av smittsam sjukdom utan dröjsmål underrätta landskapsläkaren och vederbörande hälsovårdsnämnd och att även meddela sagda myndigheter för densammas bekämpande vidtagna åtgärder, dess gång och upphörande;

10) att med alla tillbudsstående medel befordra vaccination och vid yppat utbrott av smittkoppor eller epidemi revaccination;

11) att ägna särskild uppmärksamhet åt könssjukdomarna och deras förebyggande och bekämpande, på sätt därom är särskilt stadgat;

12) att inom distriktet fullgöra på kommunalläkaren ankommande åligganden med avseende å vården av sinnessjuka;

13) att övervaka inom distriktet verksamma hälsosystrar, sjuksköterskor och barnmorskor, samt andra personer i reglementering underkastad sjuk- eller hälsovårdsbefattning;

14) att, mot i riket fastställd ersättning, efter särskilt förordnande inom sitt tjänstgöringsområde verkställa rättsmedicinska besiktningar och undersökningar, dock icke medikolegala obduktioner, samt, mot fastställd gottgörelse, biträda uppbådsmyndigheterna vid besiktning av värnpliktiga;

15) att då apotekare i distriktet avlidit eller försatts i konkurs eller då apotekarrörelsen ej handhaves på behörigt sätt, härom omedelbart göra anmälan hos landskapsläkaren; samt

16) att årligen inom tid, som av landskapsnämnden bestämmes, till landskapsnämnden och landskapsläkaren insända berättelse för det näst föregående året enligt av medicinalstyrelsen utfärdade närmare anvisningar.

35 §.

För enskild läkarvård gottgöres kommunalläkaren efter överenskommelse med vederbörande.

Angående kommunalläkares skyldigheter beträffande fattigvården och läkarhjälp åt medellösa skall stadgas i instruktionen.

36 §.

Förslag till särskild instruktion för kommunalläkare skall upprättas av hälsovårdsnämnden i samråd med kommunalnämnden och av denna överlämnas till kommunalfullmäktige i och för prövning och godkännande. Det av fullmäktige antagna förslaget skall sedermera, så snart beslutet vunnit laga kraft, fastställas av landskapsnämnden efter medicinalstyrelsens hörande.

Uti instruktionen böra upptagas närmare föreskrifter rörande kommunalläkares rättigheter och skyldigheter, angående:

a) kommunalläkarens stations- och boningsort;

b) kommunalläkarens åligganden beträffande läkarvården vid kommunalt sjukhus och andra kommunala anstalter, som betjäna den allmänna hälso- eller sjukvården;

c) kommunalläkarens åligganden beträffande fattigvården och därtill hörande inrättningar;

d) kommunalläkarens rätt till ersättning för särskilda sjuk- och hälsovårdsuppdrag och för honom ombetrodd läkarvård och tillsyn vid kommunala anstalter och inrättningar;

e) kommunalläkaren tillkommande semester och ordningen för beviljande av tjänstledighet åt honom samt avlönande av vikarie;

f) kommunalläkarens skyldighet att lämna avgiftsfri läkarhjälp åt medellösa, villkoren för erhållande av läkarvård och läkemedel på kommunens bekostnad samt rekvisition av läkemedel och sjukvårdsförnödenheter, som skola bekostas av kommunen;

g) kommunalläkarens skyldighet att underkasta sig de förändringar med avseende å hans tjänsteåligganden och den reglering av tjänstgöringsområdet,

som kunna bliva i behörig ordning påbjudna;

h) kommunalläkarens skyldighet att utfärda tjänsteintyg åt enskilda eller myndigheter samt ersättning därför;

i) kommunalläkarens skyldighet beträffande vården av tjänstearkivet och handhavandet av kansligöromålen;

k) kommunalläkarens skyldighet i övrigt att övervaka efterlevnaden av de för den allmänna hälso- och sjukvården meddelade föreskrifterna;

l) vården av kommunalläkarens tjänstebostad, avflyttning från densamma och överlåtelse av tjänstearkivet vid dödsfall eller avgång från tjänsten samt upplåtande av bostadsutrymme åtvikarie; ävensom

m) andra omständigheter, som befinnas nödiga.

37 §.

För tjänsteresa, som föranledes av kommunalläkarens i denna landskapslag och för honom fastställd instruktion angivna åligganden eller företages på grund av myndighets förordnande eller anhållan, tillkommer honom ur kommunens medel resekostnadsersättning och dagtraktamente enligt de grunder, som i instruktionen blivit fastställda.

VI kap.

Stads- och kommunalläkares avlöningsförhållanden och tjänsteställning.

38 §.

Stads- och kommunalläkare tillkommer grundlön, som bör utgå med skäligt belopp. Storleken av stadsläkarens grundlön fastställes av statsrådet i härför stadgad ordning samt kommunalläkarens grundlön av landskapsnämnden inom ramen av landskapets utgiftsstat. Ålderstillägg och pension tillfalla dessa tjänsteläkare i enlighet med de för innehavare av landskapstjänst i 22 avlöningsklassen stadgade grunder, för såvitt de icke åtnjuta grundlön till högre belopp.

Kommunalläkare skall på föranstaltande av kommunen eller vederbörande sammanslutning av kommuner tillhandahållas fri tjänstebostad jämte mottagningsrum, ävensom för uppvärmning av bostaden och mottagningslokalen erforderlig brännved.

39 §.

Befinnes stadsläkare olämplig för sin befattning, kan medicinalstyrelsen på framställning av stadsfullmäktige eller vederbörande sammanslutning av kommuner, entledigaa honom från tjänsten.

Bifaller medicinalstyrelsen icke i 1 mom. åsyftad framställning, skall

ärendet underställas ministeriets för inrikesärendena slutliga avgörande.

Kommunalläkare, som befinnes olämplig för sin befattning kan på framställning av vederbörande kommun eller sammanslutning av kommuner entledigas från tjänsten av landskapsnämnden efter medicinalstyrelsens hörande.

Angående stadsläkares skyldighet att avgå vid viss ålder eller på grund av oförmåga till arbete lände till efterrättelse vad härom är i lag och förordningar särskilt stadgat i fråga om även annan befattningshavare än innehavare av statstjänst eller -befattning, där statsmyndighet utnämnt eller väsentligt delaktig i utnämnandet av tjänstens innehavare. Vidkommande kommunalläkares skyldighet att avgå vid viss ålder eller på grund av oförmåga gäller vad härom i landskapslag särskilt stadgas.

Angående rätt för stads- och kommunalläkare att vid övergång till jämförlig eller liknande statstjänst i avseende å ålderstillägg, pension och övriga förmåner tillgodoräkna sig den tid de i egenskap av läkare varit anställda i kommunens tjänst är likaledes särskilt stadgat.

VII kap.

För läkarvård utgående landskapsbidrag.

40 §.

Mariehamn och landskommun äro berättigade att för upprätthållande av stads- eller kommunalläkartjänst i landskapsbidrag erhålla två tredjedelar av grundlönen för tjänsten och av det medelst beslut av landskapsnämnden fastställda penningvärdet av läkarens naturaförmåner samt därutöver det belopp, som läkaren erhåller i ålderstillägg. Pension, som enligt 38 § tillkommer stads- och kommunalläkare, erlägges likaså av landskapsmedel.

Lag samma vare beträffande sammanslutning av kommuner för upprätthållande av gemensam läkartjänst, såframt medicinalstyrelsen efter landskapsnämndens hörande godkänner den föreslagna distriktsregleringen. Finner medicinalstyrelsen icke det föreslagna tjänstgöringsområdet till omfattning och gränser lämpligt, skall frågan om regleringen underställas statsrådets prövning och slutliga avgörande.

Fattiga och glest bebodda landskommuner kunna erhålla landskapsbidrag även till större belopp än vad ovan är sagt.

41 §.

Landskapsnämnden äger inom ramen för landskapets utgiftsstat besluta, huruvida och till vilket belopp förhöjt landskapsbidrag i enlighet med 40 § 3 mom. skall beviljas.

VIII kap.

Särskilda bestämmelser.

42 §.

Landskapsnämnden äger i samråd med medicinalstyrelsen utöva tillsyn de[illegible] över, att vederbörande landskommuner inom loppet av tre år efter denna lag[illegible] ikraftträdande fullgöra på dem enligt 14 och 27 §§ ankommande skyldigheter med avseende å läkarvården. Där synnerliga skäl föreligga, kan medicinalstyrelsen på framställning av landskapsnämnden likväl bevilja förlängning av förenämnda termin.

43 §.

Distriktsläkaren är självskriven medlem i hälsovårdsnämnd, hörande till hans tjänstgöringsområde, likaså stadsläkaren i sådan landskommuns hälsovårdsnämnd, som hör till stadsläkardistrikt.

I landskommun, där kommunalnämnden handhar hälsovårdsnämndens åliggande, skall vederbörande distrikts-, kommunal- eller stadsläkare vara röst-berättigad medlem av kommunalnämnden, då denna handlägger ärenden angående den allmänna hälsovården.

44 §.

Nuvarande ordinariter utnämnda innehavare av stadsläkartjänsten i Mariehamn är efter ikraftträdandet av denna landskapslag underkastad landskapslagens bestämmelser.

45 §.

Ålderstillägg och pension skall därtill berättigad stads- eller kommunalläkare skriftligen ansöka hos landskapsnämnden och skall vid handläggningen av ansökningarna i tillämpliga delar iakttagas gällande stadganden angående ålderstillägg och pension för innehavare av landskapets tjänst och befattning.

För erhållande av ålderstillägg och pension är stads- och kommunalläkare berättigad att tillgodoräkna sig hela sin verksamhet såsom stads- och kommunalläkare ävensom den verksamhetstid han finge räkna sig till godo med avseende å ålderstillägg och pension i landskapets tjänst.

46 §.

Distriktsläkaren samt stads- och kommunalläkare åligger att deltaga i [illegible] samlande av uppgifter för och bearbetning av dödlighets- och dödsorsaksstatistiken samt hälso- och sjukvården rörande statistik på sätt därom är fastskilt stadgat.

47 §.

Bestraffningsrätten i disciplinsmål rörande envar i läkar- eller tandläkartjänst inom landskapet anställd person så ock envar läkare och tandläkare, som där utöva enskild läkarpraktik, samt i landskapet verksamma apotekare, provisorer, farmaceuter ävensom hälsosystrar, sjuksköterskor och sjukvårdare, barnmorskor, vaccinatörer, medikalgymnaster och utbildade masadörer samt tandtekniker skall handhavas av medisinalstyrelsen i enlighet med de i riket gällande stadgandena.

Angående stads- och kommunalläkares entledigande på grund av olämplighet för befattningen stadgas i 39 § 1 och 3 mom.

48 §.

Avsked från distrikts- och kommunalläkartjänst beviljas av landskapsnämnden och från stadsläkartjänst av medicinalstyrelsen.

49 §.

I medicinalstyrelsens beslut, varigenom stadsläkare jämlikt 39 § 1 mom. entledigas, får ändring icke sökas.

I fråga om landskapsnämndens beslut angående entledigande av kommunalläkare gäller i förenämnt avseende vad härutinnan är särskilt stadgat.

50 §.

Angående stadsläkare tillkommande rättigheter och skyldigheter vid tjänstens indragning är särskilt stadgat.

51 §.

Kommunalläkares tjänstebostad skall för att kunna tagas i betraktande vid fastställandet av penningvärdet för naturaförmåner vara tillräckligt rymlig och fredlig samt av landskapsnämnden godkänd. I bostadsförmån ingår jämväl badstuga eller badrum, källare, nödig mängd brännved i lämplig storlek samt brunn och oundgängliga uthusbyggnader. I stället för brännved, brunn och uthusbyggnader kunna ordnas motsvarande andra förmåner.

52 §.

Landskapsnämnden åligger att med stöd av införskaffad noggrann utredning fastställa beloppet av det landskapsbidrag, varom i 40 § 1 och 2 mom. sägs. För kommunalläkartjänst, som härefter inrättas, skall anmälan inlämnas till landskapsnämnden; och bör densamma åtföljas av vederbörande kommuns eller kommunala sammanslutnings laga kraft åkomna beslut om tjänstens inrättande samt av förslag rörande de för tjänsten anslagna avlönings- och övriga förmåner och annan tilläventyrs erforderlig utredning, som av landskapsnämnden äskas.

53 §.

Rekvisition å fastställt landskapsbidrag till upprätthållande av stads- eller kommunalläkartjänst skall, avfattad i enlighet med av medicinalstyrelsen godkänt formulär, inom december månad det år, för vilket bidrag sökes, inlämnas till landskapsnämnden, som äger, efter rekvisitionens behöriga granskning, utanordna till utbetalning godkänt belopp.

Landskapsnämnden vare berättigad att såsom förskott å det löpande årets landskapsbidrag utan särskild rekvisition kvartalsvis utbetala sammanlagt tre fjärdedelar av det belopp, som för nästföregående år godkänts till utbetalning; och skall detta förskott avräknas vid slutlig utanordning av landskapsbidraget för det löpande året.

54 §.

Där i särskild landskapslag förekommer hänvisning till stadgande, som ersatts genom bestämmelse i denna landskapslag, skola sistnämnda bestämmelser tillämpas.